

Jerzy Aleksander Splitt, Krystyna Dobak-Splitt

Pacanowice, gm. Pleszew, woj.
kaliskie. Stanowisko 6

Informator Archeologiczny : badania 19, 49-50

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

kątne, popielate zaciemnienie o zróżnicowanych rozmiarach, przypominające jamy grobowe spotykane wcześniej w innych kurhanach. Na powierzchni jednego z tych zaciemnień znajdowały się dwa kamienie. W wymiennych wkopach brakło śladów po rozłożonych kościach, a także materiału zabytkowego. Ostatnie stwierdzenie jest o tyle zaskakujące, że na powierzchni tego kurhanu znajdowano w czasie dawniejszych badań ułamki naczyń kultury trzcinieckiej. W kalskiej sytuacji trzeba przyjąć, że albo mamy do czynienia z kurhanem wyrobionym /gdzie jest to niewątpliwie sztuczny nasyp/, albo też z pochówkiem symbolicznym.

Kurhan 14 został w 3/4 zniszczony przez drogę i częściowo rozorany. W zachowanej partii płaszczystego nasypu znaleziono jedynie kilkanaście ułamków naczyń, potwierdzających przynależność tego kurhanu do kultury trzcinieckiej. Właściwy pochówek przypuszczalnie został zniszczony przez drogę. Dwa ostatnie kurhany zostały całkowicie zniwelowane i rozorane. Z uzyskanych informacji wynikało, że posiadały one niegdyś kamienne kręgi, stwierdzone także w innych kurhanach.

W miejscu usytuowania kurhanów 15-16, naniesionych na plan ogólny cmentarzyska w roku 1968, znaleziono jedynie drobne ułamki naczyń kultury trzcinieckiej, ale nie natrafiono na ślady jam grobowych. Być może głęboka orka spowodowała ich zniszczenie.

Badania zostały zakończone.

OLCHOWO, gm. Zagórz
woj. konińskie
Stanowisko 13

Muzeum Okręgowe
w Konińcu

Badania prowadził mgr Krzysztof Gorczyca, Finansowało Muzeum Okręgowe w Konińcu. Pierwszy sezon badań, Osada kultury przedlużyckiej, osada kultury lużyckiej.

Stanowisko położone jest na płaszczystym wyniesieniu w dolinie Warty na południe od Czarnej Strugi i zachód od osady Mały Las. Badania miały charakter ratunkowy ze względu na wybieranie piasku na sypianie wałów przeciwpowodziowych.

Założono 3 wykopy sondazowe o łącznej powierzchni 50 m². Zarejestrowano 11 obiektów, głównie o charakterze dołków postępowych.

Uzyskany materiał w przewadze zaliczyć należy do kultury przedlużyckiej z domieszką cech kultury trzcinieckiej. Materiał kultury lużyckiej wystąpił w górnych warstwach w niewielkiej ilości.

Materiał i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Konińcu.

Badania zakończone.

PACANOWICE, gm. Pleszew
woj. kaliskie
Stanowisko 6

Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej
w Kaliszu

Badania prowadził mgr Jerzy Aleksander Splitt przy współudziale Krystyny Dobak-Splitt. Finansował WKZ w Kaliszu. Trzeci sezon badań. Cmentarzysko ciałopalne ludności kultury lużyckiej z V okresu epoki brązu.

Stanowisko położone jest po obu stronach polnej drogi prowadzącej z Sulęcina do Fardelaka, w odległości ok. 300 m na północny wschód od ostatnich /wschodnich/ zabudowań wsi Pacanowice. Znajduje się ono na niewielkim, łagodnym wzniesieniu wykorzystywanym częściowo jako zwirownia /dwa niewielkie wybierzyska piasku umieszczone po obu stronach wspomnianej drogi polnej/. Stanowisko to zagrożone było także głęboką orką, która spowodowała zniszczenie i rozwiórczenie partii stropowych wielu obiektów. W czasie 3 sezonów badań przekazano i zabezpieczono strefy najbardziej narażone na zniszczenie.

Przebadano obazar o łącznej powierzchni ok. 300 m², odsłaniając 18 obiektów grobowych - popielnicowych, wśród których 6 było w znacznym stopniu zniszczonych. Jeden z odkrytych grobów obasypany był resztkami stosu. Interesujący charakter posiadał także obiekt grobowy oznaczony numerem 13/85 /82/, który stanowił popielnicę zawierającą przepalone kości ludzkie, cztery naczynia-przystawki i płytę naczynie /dużych rozmiarów/, beczułkowatego kształtu, złożone na bok /w kawałkach/ w kilku warstwach. Na wierzchu fragmentów ceramicznych pochodzących od tego naczynia znajdował się niewielki pięcioboczny kamień będący prawdopodobnie półkierzątkiem małego toporka [?].

Większość odkrytych grobów wyposażona była w naczynia-przystawki, których ilość wahała się od 3 do 5. Tylko 3 obiekty wyposażone były w przystawek, przy czym jeden z nich stanowił popielnicę przykrytą mszą odwróconą do góry dnem.

W 5 odsłoniętych grobach, w skład wyposażenia - poza naczyniami-przystawkami - wchodziły także wywory brązowe: skróty spiralne lub ich fragmenty /groby nr 3/85, 6/85 i 14/85/, kółko wykonane z cienkiego drutu /grób nr 15/85/ oraz fragmenty okucia z cienkiej blachy posiadającego zagłębienie do spodu brzozi /grób nr 5/85/. Wszystkie przedmioty wykopane z brązu znajdowały się wewnątrz popielnic, wśród przepalonych kości ludzkich.

Na podstawie analizy materiałów ceramicznych, przedmiotów brązowych oraz cech obrządku pogrzebowego możemy potwierdzić wcześniejsze przyporządkowanie badanego cmentarzyska grupie wschodniowielkopolskiej kultury łużyckiej i jego datowanie na V okres epoki brązu.

Materiał z badań i dokumentacja znajdują się w MZO w Kaliszu. Po opracowaniu naukowym przekazane zostaną do Muzeum Regionalnego w Pleszewie.

Badania nie będą kontynuowane.

PALUCHY, gm. Staniawa
woj. przemyskie
Stanowisko 1

Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej
w Przemyślu

Badania prowadził mgr Adam Kostek, Finansował WKZ w Przemyślu. Śródmuzy sezon badań. Cmentarzysko grupy tarnobrzezkiej z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza.

Kontynuowano badania w części północnej cmentarzyska, w strefie gęsto rozmieszczonych obiektów z wczesnej epoki żelaza. Przebadano obszar o powierzchni 152 m² odkrywając 221 grobów ciałopalnych /numeracja kolejną 764-984/. Głównie były to pochówki popielniczkowe składające się najczęściej z jednego naczynia - popielnicy, niekiedy przykrytego innym naczyniem, zazwyczaj odwróconą dnem do góry misą. Groby bezpopielniczkowe posiadały formę niewielkiego skupienia przepalonych kości wyspanych bezpośrednio do ziemi, zazwyczaj na głębokości 30-40 cm. Odmienny od nich był większy obiekt jamowy /oznaczony numerem 924/, ze zwartym skupieniem przepalonych kości w części środkowej i niezbyt wyraźnie zaznaczoną, owalną jamą. W skupieniu kości wystąpiła bransoleta brązowa z końcami zachodzącymi na siebie, szpila z główką zwiniętą w uszko i uszkodzony skręt z cienkiej taśmy brązowej. Poza skupieniem, w obrębie jamy grobowej, tkwił fragmentarycznie zachowany czerpak gliniany. Obiekt zalegał na głębokości 50-75 cm.

W wyposażeniu grobów, oprócz wyżej wymienionego zespołu 924, wystąpiły przedmioty brązowe, m. in. szpile z główkami rozklepanymi i zwiniętymi w uszka, naszyjniki torcowane, skręty z druta i cienkiej taśmy, kawałki blaszki brązowej, pojedyncze okazy guzików, zawieszki tarczowatej, grocika z zadziornami, a także nieliczne, drobne przedmioty żelazne mocno skorodowane i uszkodzone. Z innych surowców wymienić należy 3 paczarki burztynowe oraz dużą ilość /234 szt./ drobnych odłupków krzemieniowych, występujących głównie poza obiektami.

Większość pozyskanego w tym sezonie materiału zabytkowego pochodzi z wczesnej epoki żelaza, natomiast zespół z grobu 924 nawiązuje do materiałów ze strefy wczesnej, której obiekty grupują się w części południowej cmentarzyska.

Materiały wraz z dokumentacją złożono w Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej w Przemyślu.

Badania będą kontynuowane.

PARCHANKI, gm. Dąbrowa Biskupia
woj. bydgoskie
Stanowisko 12A

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii
Zespół Badań Kujaw
w Poznaniu

Badania prowadził zespół pod kierownictwem doc. dr hab. Aleksandry Coły-Broniewskiej. Finansował Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy. Pierwszy sezon badań. Osady kultur: łużyckiej, przeworskiej, z okresu wczesnego i późnego średniowiecza.

Stanowisko jest członem wielofazowego, rozległego przestrzennie, kompleksu osadniczego kultury przeworskiej rozciągającego się wzdłuż krawędzi odgałęzienia doliny Parchani. Celem badań była weryfikacja - postawionej na podstawie wyników rozpoznania powierzchniowego - hipotezy o egzystencji tu pracowni garncarskiej wytwarzającej ceramikę toczoną.

2 sondażami zbadano powierzchnię 45 m². Stwierdzono 17 obiektów: 1 kultury łużyckiej, 11 kultury przeworskiej, 2 wczesnośredniowieczne, 3 bez określonej przynależności kulturowej.

Wśród obiektów reprezentujących osadnictwo kultury przeworskiej wyróżniono 2 /eksplorowane częściowo/ budynki - zagłębiony w ziemię i naziemny, kilka jam, dołków postępowych, skupisko ceramiki i kości oraz pozostałości 2 urządzeń uznanych hipotetycznie za pieca. Ponieważ w obrębie wykopaliska mieściły się tylko fragmenty domalemanych pieców eksploracji ich nie przeprowadzono, pozostawiając do zbadania w całości w przyszłym roku. W obiektach, a także w warstwie występowała niezwykle duża liczba ceramiki /ponad 2 tys. fr./, niemal wyłącznie toczonej, bardzo jednolitej w zakresie cech technologicznych oraz morfologii i zdobnictwa.

Materiały przechowywane są w Instytucie Prahistorii UAM w Poznaniu.

Badania będą kontynuowane.